



HERBERT LOUIS'NİN "LANDESKUNDE DER TÜRKİE" (1) ADLI YAPITI ÜZERİNE BAZI DÜŞÜNCELER VE NOTLAR

AHMET NECDET SÖZER

Türkiye'yi birtakım coğrafî bölgelere ayırmak ve bu bölge veya birlikler içersinde alt-bölge, bölüm, yöre...vb daha küçük coğrafî birimler ayırdetmek için yapılan denemeler, oldukça kabarık bir dosya oluşturmaktadır. 1941'de Ankara'da toplanan 'Birinci Türk Coğrafya Kongresi'ne kadar H. S. SELEN (1921), D. BEDİZ (1935), F.S. DURAN (1938) gibi türk coğrafyacıların yanısıra A. PHILIPSON(1918), U. FREY (1937) ve H. LOUIS (1938) gibi yabancı coğrafyacıların da bu alanda dikkate değer çalışmalar yaptığı bilinmektedir (2) Tartışmaları önlemek ve özellikle coğrafya öğretiminde birlik sağlamak amacıyla o dönemde Maarif Vekili HASAN-ÂLİ YÜCEL başkanlığında toplanan "1. Türk Coğrafya Kongresi", ülkemizin fizikî ve beşerî/iktisadî coğrafya özelliklerini gözönünde tutarak Marmara, Ege, Akdeniz, Karadeniz, İç Anadolu, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu adını taşıyan 7 coğrafî bölge ayırdetmiş, her bölgeyi birtakım alt-bölge veya bölümlere ayırmıştır. Sözkonusu Coğrafya Kongresi'nde 19 üyeden oluşan Türkiye Coğrafyası Komisyonu "daha vazih hudutlarla tahdit edilmiş ve daha muvafık bir şekilde isimlendirilmiş, daha küçük sahalı bölgelerin tefriki hususunda öteden beri uğraşmakta olan ilim adamlarının mesaisi son hedefine varmış olmasa da", ortaya konan eserin yerli ve yabancı coğrafya kitaplarında olduğu kadar, coğrafya öğretiminde görülen karışıklıkları da ortadan kaldıracak, bu alanda birlik ve ahenk sağlayacak pratik bir sonuç olarak telakki edilmesi gerektiğini ileri

sürmüştür (3). Gerçekten de, o tarihten bu yana geçen yarım yüzyıllık bir süre içerisinde Türkiye'nin bölgesel coğrafyasına ilişkin pek çok monografik araştırma yapılmış; coğrafi bölge, alt-bölge ve yörelerin hudutlarıyla ilgili yeni bilgi ve bulgular elde edilmiştir. Bütün bu gelişmeler, 1941 yılında saptanan Türkiye'nin coğrafi bölge ve alt-bölge sınırlarıyla ilgili tartışma ve değişiklik önerilerini de beraberinde getirmiştir (4).

İşte bu tartışma ortamı içerisinde iki alman ve bir türk coğrafyacı tarafından Türkiye Coğrafyası üzerine kaleme alınmış üç ayrı yapıtın gün ışığına çıkması, türk coğrafyacıları arasında ilgi uyandırmasına rağmen, itiraf etmek gerekir ki, bu ilgi sadece yüzeysel bir ilgiden ileriye geçememiş ve dilimize çeviri yoluyla kazandırılması bir yana, her üç yapıtla ilgili eleştirel bir tanıtma, inceleme ve araştırma yazısının bugüne kadar meslekdaşlarımız tarafından yayınlanmamış olması gerçekten bir talihsizliktir. Söz konusu yapıtlardan ilkinin W.D. HÜTTEROTH'un 1982 tarihini taşıyan hacimli çalışması "Türkei"(5), ikincisini Türkiye'nin doğal yörelerini inceleyen O. EROL'un "Die naturraumliche Gliederung der Türkei" (1983) adlı kapsamlı çalışması ve üçüncüsünü ise bu inceleme ve eleştiri çerçevesinde ele alınan H. LOUIS'in "Landeskunde der Türkei" başlıklı yapıtı oluşturmaktadır.

Prof.Dr. HERBERT LOUIS, ülkemizde modern coğrafyanın gelişmesi ve özellikle Türkiye Coğrafyasının bilimsel temellere oturtulması için büyük çabalar harcamış, birlikte çalıştığı türk arkadaşları üzerinde derin izler ve etkiler bırakmış bir bilim adamıdır. 1988 yılında kaybettiğimiz bu değerli coğrafyacı, 1935 sonbaharından 1943 yazına kadar, sonradan Ankara Üniversitesi'ne katılacak olan Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde profesör ve Coğrafya Enstitüsü Müdürü olarak görev yapmıştır. Bu Fakülte'de akademik coğrafya öğretiminin düzenlenmesi ve söz konusu Enstitü'nün kurulması, Prof. Dr. DANYAL BEDİZ, Prof. CEMAL ALAGÖZ ve Doç. Dr. NİYAZI ÇITAKOĞLU'nun kendisine yardımı ve destek sağlamasıyla mümkün olmuştur. Ankara'daki görev süresi boyunca yarıyıl tatillerinden yararlanarak öğrencileri ve çalışma arkadaşlarıyla Türkiye'de çeşitli inceleme gezileri düzenleyen Prof. Dr. LOUIS, görevi sona erince 1943'te ülkesine dönmüş ve Köln Üniversitesi'nde çalışmaya başlamıştır. HERBERT LOUIS hayatının bundan sonraki bölümünde

de Türkiye ile bağlarını hiç bir zaman koparmamış, ülkemizi çeşitli vesilelerle ziyaret etmiş, 1965-66 öğretim yılında Ankara Üniversitesi'nde misafir profesör olarak çalışmış, özellikle 1966'dan 1970'e kadar hemen her yaz mevsimini Türkiye'de büyük inceleme gezileri yapmakla geçirmiştir. Bu gezilerin bazılarında Prof. Dr. Cevat R. GÜRSOY da katılmıştır.

"Landeskunde der Türkei", esas itibariyle iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öncelikle ülkeler coğrafyasına ilişkin görüşlerini açıklayan yazar, daha sonra Türkiye'nin genel orografik özelliklerini ele almakta ve ülkemizi 10 ayrı orografik birliğe ayırarak incelemektedir (Şekil : 1). Bu birlikler şunlardır : Orta Anadolu, Orta - Kuzey Anadolu, Kuzeybatı Türkiye, Kuzeydoğu Anadolu, Batı Anadolu, Güneybatı Anadolu, Orta - Güney Anadolu, İç - Doğu Anadolu, Dış - Doğu Toros ve uzantıları ve nihayet Doğu - Toros Önülkesi. Birinci bölümün öteki alt başlıkları ise şunlardır: Türkiye'de coğrafi peyzajın çeşitliliği, çevresindeki ülkelere göre Anadolu'nun farklı özellikleri, iklim, bitki kuşakları, Türkiye'nin eski kültür coğrafyası, günümüzde kültür coğrafyası ilişkileri, nüfus miktarı ve nüfusun coğrafi dağılışı, kırsal yerleşim, kentleşme, el sanatları, sanayi ve ticaret, Türkiye'de ulaşım. Bütün bu konuları ana çizgileriyle gözden geçiren yazar, daha sonra Türkiye'nin büyük coğrafya bölgeleri ile bu bölgeler içerisinde ayırd ettiği alt-bölge ve yöreleri ele almakta ve ayrıntılı bir şekilde incelemektedir. Büyük coğrafya bölgelerine ayrılan bu ikinci bölüm 125 sayfalık bir metin oluşturmaktadır (s. 95-220). Kitabı Türkiye'nin sosyal ve ekonomik yapısına, yönetsel örgütlenmesine, azınlıklar sorununa, coğrafi konumuna ilişkin bilgi ve görüşler, seçilmiş bir bibliyografya, istatistik-kartografik kaynaklar ve 1/4.000.000 ölçeğinde dört harita tamamlamaktadır : 1. Türkiye'nin coğrafi bölge, alt-bölge ve yöreleri, 2. Türkiye'de nüfus dağılışı (1980), 3. Köy Envanter Etüdları (1962-63)'ne göre Türkiye'de kırsal nüfusun alışveriş merkezleri 4. Türkiye'nin orografik ana çizgileri.

"Landeskunde der Türkei" ile ilgili bu kısa tanıtıcı bilgilerden sonra, kitabın bizce en dikkate değer bölümünü oluşturan büyük coğrafya bölgelerinin ayrıntılarına geçebiliriz:

I. Orta Anadolu: Prof. Dr. LOUIS, Türkiye'de ayırt ettiği 10 büyük

coğrafya bölgesi arasında ilk sırayı Orta Anadolu'ya vermektedir. Bu yaklaşımın, I. Türk Coğrafya Kongresi'nde kabul edilen ilkelere uygun düştüğü söylenebilir. Türkiye'nin kalbi durumundaki bu çekirdek bölgeye ait coğrafî sınırların belirlenmesi, komşu bölgelerin sınırlarını saptama konusunda ilk adımı oluşturacaktır. Bu sınırlar, kendisi tarafından o tarihte Orta veya İç Anadolu için önerilen sınırlarla tam bir benzerlik arz etmektedir. LOUIS'ye göre bu bölge sınırları içersinde yer alan illerimiz şunlardır: Eskişehir ilinin büyük bir kısmı, Ankara, Çankırı, Çorum, Sivas, Kırşehir, Yozgat, Konya, Niğde, Aksaray, Karaman ve Kırıkkale. Kuzey Anadolu kenar dağları ile güneyde Toros sisteminin çerçevelediği bu merkezi bölge, şu alt bölgelere ayrılarak incelenebilir:

Yukarı Sakarya ve Porsuk Havzası, Ankara Bölgesi Dağ Sıraları, Haymana Yüksek Yöresi, Yozgat-Kırşehir Yüksek Yöresi, Bayat Neojen Havzası, Orta Anadolu'nun Doğu Bölümü, Nevşehir-Ürgüp Yüksek Tuf Yöresi, Erciyas-Karaca Dağ Volkan Kuşağı, Tuz Gölü Havzası, Obruk Platosu, Konya Havzası, Konya ve Yunak Toros Ön-Bölgesi, Cihanbeyli Platosu.

II. Kuzeybatı Anadolu: Prof. Dr. LOUIS tarafından Doğu Trakya-Marmara Bölgesi olarak adlandırılan bu bölge, yine O'na göre şu alt bölgelerden oluşmaktadır: Sakar-Istranca Dağları, Ergene-Hayrabolu Sırtlık Alanı, İstanbul Yarımadası, Kocaeli Karasal Eşiği, Adapazarı Ovası ve Sapanca Gölü Ovası, Güney Marmara Alt Bölgesi. Bu bölge sınırları içersinde yer alan illerimiz ise şunlardır: Edirne, Kırklareli, Tekirdağ, İstanbul, Kocaeli, Sakarya ile Çanakkale, Balıkesir ve Bursa illerinin kuzey kesimleri. Görüldüğü gibi böyle bir sınırlandırma ile Biga Yarımadası'nın büyük bir bölümü Marmara Bölgesi'nin dışında bırakılmakta ve aşağıda kaydedeceğimiz gibi Batı Anadolu Bölgesi'nin Dağlık Karasi Yöresi'ne dahil edilmektedir.

III. Orta-Kuzey Anadolu: Prof. Dr. LOUIS'in bu başlık altında ayırt ettiği bölge I. Türk Coğrafya Kongresi'nce kabul edilen Karadeniz Bölgesi'nin Batı ve Orta Karadeniz bölümlerine tekabül etmektedir: Bolu, Zonguldak ve Bartın illeri ile Çankırı ilinin kuzey yarısı, daha sonra Kastamonu, Sinop, Samsun, Ordu, Tokat ve Amasya. Yazarın bu bölge içeresinde belirlediği alt-bölge ve yöreler ise şunlardır: Orta-Kuzey Anadolu Batı Kesimi Kıyı Dağları Dizisi, Orta-Kuzey

Anadolu Batı Kesimi Kenar Dağlarının İç Sıraları, Orta-Kuzey Anadolu Batı Kesimi Ara Dağlık Kuşağı, Bolu-Kargı Çukur Oluğu, Köroğlu Dağları, Orta-Kuzey Anadolu Doğu Kesimi Dağlık Kıyı Kuşağı, Orta-Kuzey Anadolu Doğu Kesimi İç Dağlık Kuşağı.

IV. Kuzeydoğu Anadolu: Bu bölge de Orta-Kuzey Anadolu gibi Karadeniz Bölgesi'nin bir başka kesimine - başka sözcüklerle ifade etmek gerekirse- Doğu Karadeniz Bölümüne tekabül etmektedir. Giresun, Trabzon, Gümüşhane, Rize ve Artvin bütünüyle bu bölge sınırları içerisinde yer alır. LOUIS'nin bölge için önerdiği alt bölgeler şunlardır: Giresun Dağları, Harşit Vadisi, Trabzon-Rize Dağları, Aşağı Çoruh Yarma Vadisi ve Karçal Dağları.

V. İç-Doğu Anadolu: Prof. Dr. LOUIS, bu başlık altında aşağı yukarı bütün bir Doğu Anadolu'yu ele almaktadır: Erzincan, Erzurum, Bayburt, Ardahan, Kars, Ağrı, Iğdır, Tunceli, Bingöl, Muş illeri ile Bitlis, Van, Malatya ve Elazığ illerinin kuzey kesimleri. LOUIS'nin bu geniş bölgede ayırdettiği alt-bölge ve yöreler şunlardan ibarettir: Kelkit-Oltu Dağlık Kuşağı, Karasu-Aras Alt-bölgesi, Kars Yüksek Yöresi, İç Doğu Toros Alt-bölgesi, Doğu Toros Ara-bölgesi, Özalp Yüksek Yöresi.

VI. Batı Anadolu: Orta Anadolu'nun batıda büyük bir kara parçası ile sınırlandığını ve burada Batı Anadolu Dağlık Eşiği'nin yer aldığını biliyoruz. Kuzeyde Uludağ'da başlayan bu dağ eşiği İnönü'de Orta Anadolu'nun kuzeybatı köşesine ulaşır ve Bolvadin'de Emirdağa kadar onun batı sınırı oluşturur. Dağlık eşiğin güneydoğu sınırı Dinar üzerinden Denizli Havzası'nın doğusuna doğru çizilen bir çizgi ile temsil edilir. Eşiğin güneybatı sınırını oradan Akhisar'a doğru çizilen bir başka çizgi belirler. Batı ve kuzey sınırı ise Akhisar'dan başlayarak Kepsut-Mustafakemalpaşa üzerinden Bursa'ya ulaşır. Söz konusu dağ eşiğinin batısında ise asıl Ege Bölgesi yer alır. HERBERT LOUIS'nin buraya kadar çizdiği bölge sınırı, her ne kadar I. Türk Coğrafya Kongresi'nin çizdiği sınırlara uygunluk gösteriyorsa da, Batı Anadolu deyince çok daha geniş bir bölgeyi algılamak ve o nedenle, yukarıda kaydedilen iki büyük alt- bölgeye bir üçüncüsünü eklemek gerekecektir. Bu, Batı Anadolu Dağlık Eşiği'nin kuzeybatıda uzantısı olarak ortaya çıkan Karasi Dağlık Alt-bölgesidir. LOUIS'nin çizdiği bu sınırlara göre Çanakkale-Balıkesir illerinin güney kesimleri

ile İzmir, Manisa, Uşak, Kütahya illeri ile Afyonkarahisar ilinin büyük kısmı, Aydın ili, Denizli ilinin kuzey kesimi ve nihayet Muğla ilinin batı yarısı Batı Anadolu'yu oluşturmaktadır. Yazarın bu bölge için belirlediği alt-bölgeleri ise şu şekilde sıralıyabiliriz: Kuzey Ege Alt-bölgesi, Orta Ege Alt-bölgesi, Orta Ege Kıyı Kesimi, Güney Ege Alt-bölgesi, Batı Anadolu Dağ Eşiği Yüksek Sırtlar Kesimi, Batı Anadolu Dağ Eşiği Ege Kesimi, Batı Anadolu Dağ Eşiği Orta Kesimi, Karasi Dağlık Alt-bölgesi.

VII. Güneybatı Anadolu: Batı Anadolu Dağlık Eşiği'nin ve Ege Bölgesi'nin güney sınırını Çay'dan başlayarak Acıgöl, Denizli ve Tavas havzalarının güneydoğu kenarını izleyen ve Kale ile Ula üzerinden Gökova Körfezi'ne uzanan bir çizgi temsil eder. HERBERT LOUIS bu çizginin doğusunda yer alan bölgeyi, Güneybatı Anadolu veya Batı Toros olarak adlandırmaktadır. Yine O'na göre, Muğla ilinin doğu yarısı, Denizli, Burdur, Isparta illerinin güney kesimleri ve Antalya ilinin batı kesimi bu bölgenin sınırları içerisinde yer alır. Güneybatı Anadolu'da ayırdedilebilecek başlıca alt bölgeler ise şunlardır: Dalaman Toros'u, Elmalı Toros'u, Isparta Toros'u ve Batı Toros Kıyı Kesimi.

VIII. Orta-Güney Anadolu: Antalya ilinin doğu yarısı, İçel ve Adana ilinin büyük bir bölümü bu bölge sınırları içerisinde yer alır. LOUIS, şu alt bölgeleri önermektedir: Orta Toros'un Batı Kanadı, Toros Platosu, Orta Toros'un Doğu Kanadı, Orta Toros Kıyı Kesimi.

IX. Dış Doğu-Toros, Yüksek Zap Yöresi ve Anadolu'nun Zagros Çevresi: Dış Doğu-Toros Dağ Kuşağı'nda şu illerin kenar kesimleri yer alır: Kahramanmaraş, Malatya, Adıyaman, Elazığ, Diyarbakır, Bingöl, Muş, Bitlis, Siirt, Van ve Hakkari. LOUIS, bu bölge içerisinde de şu alt bölgeleri ayırdetmektedir: Amanos Dağlık Alanı, Malatya Toros'u, Ergani Toros'u, Bitlis Toros'u ve Yüksek Zap Yöresi, Anadolu'nun Zagros Kesimi.

X. Doğu Toros Ön Ülkesi: Güneydoğu Türkiye: Amanos'un doğu kenarındaki Hatay çöküntü oluşu ile Siirt'in alt yarısındaki Botan çayı arasında yer alan ve Dış Doğu-Toros önünde 450 km.lik bir mesafe dahilinde uzanan bu bölge bütünüyle Mezopotamya'ya doğru eğimli yumuşak bir topografyaya sahiptir. HERBERT LOUIS'nin Dış

Doğu-Toros Önülkesi veya Yukarı Mezopotamya olarak adlandırdığı bölge sınırları içersinde Maraş ilinin güney kesimi, Hatay ve Gaziantep illeri, Adıyaman ilinin büyük bölümü, Urfa, kuzey kesimi dışta kalmak üzere Diyarbakır, Mardin ve Siirt'in büyük bir bölümü, Batman ve Şırnak illeri. Yazarın ülkemizin güneydoğusunu oluşturan bu bölge için önerdiği alt-bölgeler ise şunlardır: Gaziantep Platosu ve Adıyaman Havzası, Urfa Platosu, Karaca Dağ Bazalt Kubbesi, Diyarbakır Havzası ve nihayet Mardin Eşiği. Bütün bu ana unsurları kaydettikten sonra şimdi de bazı düşüncelerimizi aşağıda belirtmek istiyoruz:

- Prof. Dr. LOUIS'nin Türkiye bütünü için ortaya koyduğu büyük coğrafi bölgelendirme şeması, esas itibariyle kendisinin ülkemiz için önerdiği orografik bölge ayrımı ile tam bir uygunluk göstermektedir. Bu bakımdan coğrafi bölgelerin ayırıldılmesinde kullanılan ölçütler fizikî coğrafyanın öteki inceleme ve araştırma alanlarını (hidrografya, iklim, doğal bitki örtüsü vb.) önemsememiş veya gerektiği kadar önemli saymamış, bölgelerin beşerî ve iktisadî özellikleri ise adeta yok sayılmıştır. Buradaki temel yaklaşım -kim ne derse desin-, orografiktir. LOUIS'nin bu kitabın yayınlanmasından 45 yıl önce I. Türk Coğrafya Kongresi'ne önerdiği bölgelendirme şeması ile "Landeskunde der Türkei" da uyguladığı şema arasındaki benzerlik dikkat çekicidir (6).

- Oysa, bir başka coğrafyacı, O. EROL, Türkiye'nin doğal yörelerini saptarken, 1941'de Kongre tarafından kabul edilen 7 büyük coğrafi bölgeyi gözardı etmemiş, böyle bir değerlendirme için Türkiye'nin jeolojisi, yapısı, jeomorfolojisi, iklimi, toprakları, suları ve bitki örtüsü hakkındaki bilgileri gözden geçirmiş ve böylece 7 bölge, 17 bölüm (alt-bölge), 58 yöre ve 284 çevre ayırd etmiştir (7). Bununla beraber, 1941'den bu yana söz konusu 7 coğrafi bölgeye birtakım yeni bölge veya bölgeler ekleyen batılı coğrafyacıların varlığı da bilinmektedir. İngiliz coğrafyacı DEWDNEY (1971), bu konuda ilgi çekici bir örnek oluşturmaktadır (8)

- HERBERT LOUIS, ayırdettiği coğrafi bölge ve bölüm(alt-bölge)leri adlandırırken de değişik öneriler getirmektedir: Söz gelimi İç Anadolu'nun adı, O'na göre Merkezî Anadolu'dur. Yazar, aynı şekilde Doğu Karadeniz Alt-Bölgesi'ni Kuzeydoğu Anadolu başlığı altında ve

bağımsız bir bölge olarak ele almakta, Orta ve Batı Karadeniz alt-bölgelerini birleştirerek ve Orta-Kuzey Anadolu adını vererek, onu da bağımsız bir bölge şeklinde incelemektedir. Marmara Bölgesi'nin adı ise, Kuzeybatı Anadolu veya Doğu Trakya-Marmara Bölgesi'dir ve 650 km² lik geniş bir alan üzerinde 10 milyon kişinin yaşadığı 'İstanbul Jeokompleksi' farklı bir coğrafî birim olarak ayırılmamıştır.

- LOUIS'ye göre Ege Bölgesi, bağımsız bir coğrafî bölge olmaktan çok, Batı Anadolu diye adlandırdığı büyük bir birliğin alt-bölgesini veya bölümünü meydana getirir. Öteki alt-bölgelerden biri Batı Anadolu Dağlık Eşiği, ötekisi ise Karasi Alt-bölgesi'dir. Ege Bölgesi kendi içersinde Kuzey, Orta ve Güney Ege olmak üzere üç büyük yöreye ve bir de Orta Ege Kıyı Kesimi'ne ayrılmaktadır. Yine ona göre Ege Bölgesi güneyde Bodrum yarımadasını içine alacak şekilde sona ermekte ve Datça ile Bozburun yarımadalarını dışta bırakmaktadır.

- İşaret edildiği gibi, Ege ile Akdeniz bölgeleri arasındaki sınır, 1941'de Kongre'ce benimsenen sınırdan bir hayli farklıdır. Yazarın, Akdeniz Bölgesi'nde Güneybatı Anadolu veya Batı Toros başlığı altında bağımsız bir bölge ayırması, son derece ilgi çekicidir. Bu dağlık bölgenin, Kongre'de alalecele Antalya bölümü diye adlandırılması ve Akdeniz Bölgesi'ne dahil edilmesi, -hiç olmazsa bu adlandırma açısından- tartışmaya değer görünmektedir. Aynı Kongre tarafından bu muazzam dağ sisteminin doğuda kalan bölümüne Adana Bölümü adının verilmesini de, isabetli bir yaklaşım olarak kabul etmek mümkün değildir ve aynı şekilde tartışılması gerekir.

- Prof. Dr. LOUIS, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'nun coğrafî sınırlarına da farklı yaklaşmakta ve ülkemizin bu yarısında üç ayrı bölge ayırmaktadır. Bunlardan İç-Doğu Anadolu ile Dış-Doğu Toros, yüksek Zap Dağlık Yöresi ve Anadolu'nun Zagros Kesimi birleştirilerek veya bir arada Doğu Anadolu olarak algılanabilir. Doğu-Toros Önülkesi'nin ise yaklaşık olarak Güneydoğu Anadolu'yu temsil ettiği söylenebilir. Ancak bu bölgeye batı kenarı için LOUIS tarafından getirilen sınırlandırma, ülkemizin nüfus ve yerleşim coğrafyası kadar, tarımsal coğrafyası bakımından da tatminkar olmaktan uzaktır. Söz konusu bölgenin batı sınırını, Hatay çöküntü

oluğundan geçirmek şöyle dursun, bu sınırı, ERİNÇ-TUNÇDİLEK (1952) ile GÜRSOY (1957)'a göre daha doğuya taşımak, Gaziantep Platosu Akdeniz Bölgesi'nde kalacak şekilde Fırat Nehri'nden geçirmek gerekecektir (9 ve 10).

Sonuç olarak denebilir ki, Prof. Dr. HERBERT LOUIS'nin "Landeskunde der Türkei" adlı yapıtı, ülkemizde uzun yıllar yaşamış bir bilim adamının, çok değerli bir coğrafyacının, üzerinde önemle durulması gereken bir çalışması olarak önümüzde durmaktadır. Çeşitli bölgesel ve yöresel harita, kroki, grafik, diyagram ve blok diyagramlarla ve özgün fotoğraflarla zenginleştirilmemiş olmasına rağmen, Bölgesel Türkiye Coğrafyası'yla uğraşan hiçbir türk coğrafyacısının bu yapıta uzak durmayacağını ümit ve tahmin etmek istiyoruz.

Kaynaklar ve notlar

- (1) LOUIS, HERBERT: **Landeskunde der Türkei: vornehmli. aufgrund eigener Reisen; mit 4 am Schluss beigefügten Farbk. u.e. Übersichtskt. Reiserouten d. Verf./ Stuttgart: Steiner-Verlag-Wiesbaden- GmbH, 1985.**
- (2) Bu çalışmalara ilişkin toplu bilgi için bkz. OĞUZ EROL: " **Die naturraumliche Gliederung der Türkei**", Wiesbaden 1983, Beihefte zum Tübinger Atlas des Vorderen Orients, s. 14-17.
- (3) **Birinci Coğrafya Kongresi: Raporlar, müzakereler, kararlar. İstanbul, 1941, s.80**
- (4) Bu tartışmaların ve değişiklik önerilerinin yer aldığı başlıca yapıtlar şunlardır:

LOUIS, H. " **Inneranatolien und seine geographischen Grenzen**", **Türk Coğr. Derg.** 1, 1943, s.51-76

ERİNÇ, S./TUNÇDİLEK, N.: " **The agricultural regions of Turkey**", **The Geographical Review**, Volume XLII, No.2, New York, 1952, p.179-203

DARKOT, B. " **Sur les régions géographiques de la Turquie**", **Türk Coğr. Derg.**, 12,1955, s.141-150

GÜRSOY, C.R.: "Türkiye'nin coğrafi taksimatında yapılması icap eden bazı tashihler", **A.Ü. Dil ve Tar. Coğr. Derg.**, XV (1-3), 1957, s. 219-239

DARKOT, B. : "Türkiye'de coğrafi bölgelerin teşkilinde kriterlerin araştırılması", **Şehircilik Konferansları, 1963-1964 yarıyılı**, İ.T.Ü. Mim. Fak. Şehircilik Kürsüsü yay. , N.B., 1966, s. 31-47

STEWIG, R.: "Coğrafi tabiata uygun sahalar yönünden Batı Anadolu'nun taksimatı", İstanbul, 1967, s. 92-99

DÖNMEZ, Y.: "Kütahya ovası ve çevresinin fiziki coğrafyası", İ.Ü. yay.: 1759, Coğ. Enst.yay: 70, İstanbul, 1972, s.11-36

KURTER, A.: "Türkiye'nin morfoklimatik bölgeleri ". İ.Ü. yay.:2585, Coğ.Enst.yay:106, İstanbul,1979, s. 73-100

DPT: "Türkiye'de yerleşme yerlerinin kademelenmesi", I, DPT: 1806, KÖYB:27, Ankara, 1982

EROL, O.: "Die naturraumliche Gliederung der Türkei", Wiesbaden, 1983

SÖZER, A.N.: "Güneydoğu Anadolu'nun doğal çevre şartlarına coğrafi bir bakış", **Ege Coğr. Derg.** 2, 1984, s.8-30.

DOĞU, A.F. "Güneybatı Anadolu'da yöresel birimlerin belirlenmesini denetleyen doğal etmenler", **Jeomorf. Derg.**, 15, Ankara, 1987, s.103-106

MUTLUER, M. : "Bölge planlaması açısından coğrafi sınırlar konusunda yeni yaklaşımlar ve sorunlar", **Bildiriler (2. Ulusal Bölge Planlaması Kongresi, 27-28 Ekim 1989)**, İ.T.Ü. İstanbul, 1989, s.135-140

(⁵) HÜTTEROTH'un bu yapıtına ilişkin bir tanıtma yazısı için bkz. E. ŞEN: "Wolf-Dieter Hütteroth/Türkei", **Ege Coğr. Derg.**, 2, 1984, s. 213

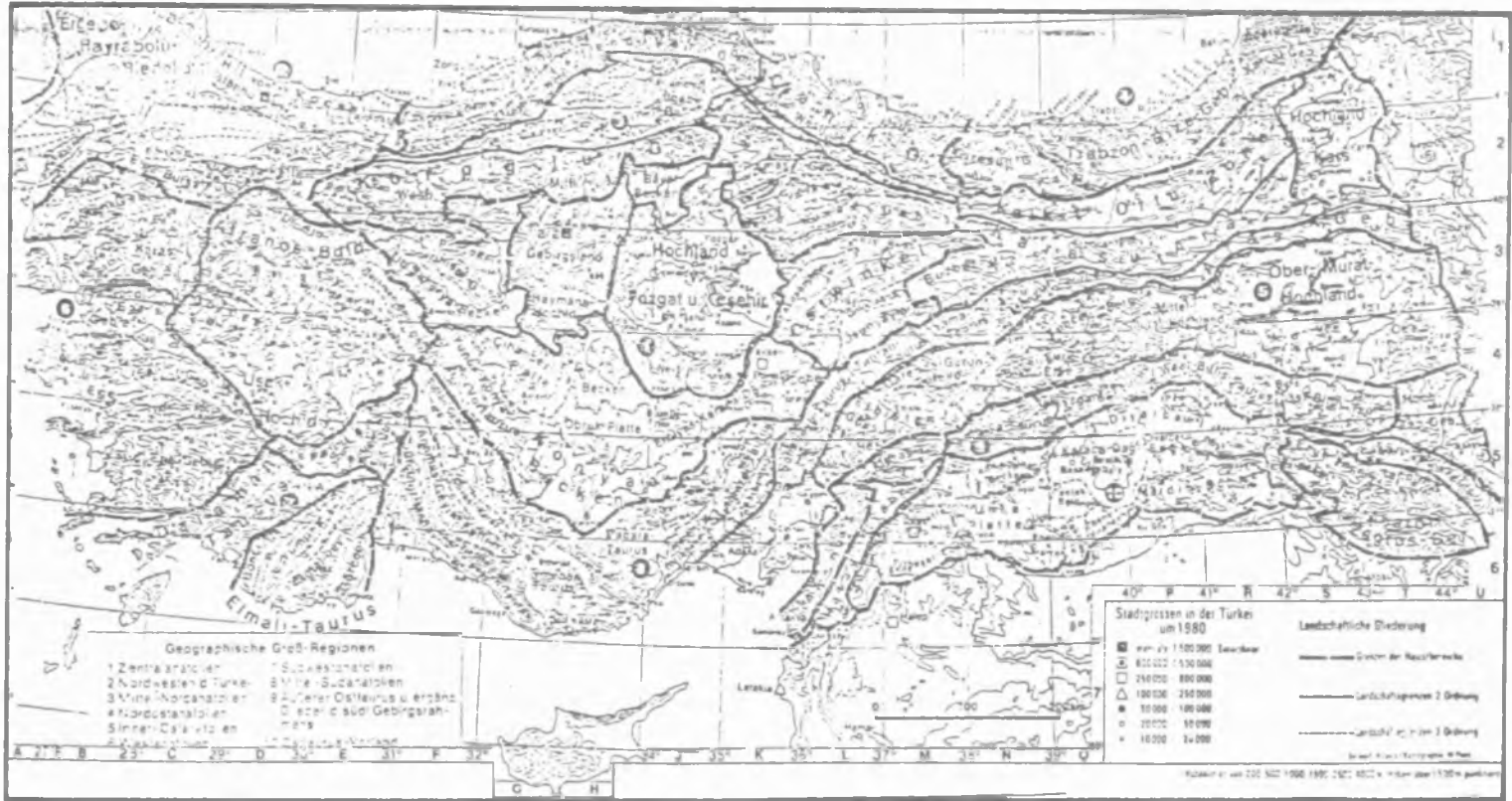
(⁶) Bu hususta bkz. H. LOUIS: "Türkiye coğrafyasının bazı esasları", **I. Coğrafya Kongresi**, Ankara, 1941, s.173-228

O. EROL: a.g.m., s.172-173

(7) İngiliz coğrafyacısı JOHN C. DEWDNEY, "Turkey" adlı yapıtının son bölümünde Türkiye'nin coğrafi bölgelerini incelemektedir. O'na göre memleketimiz, şu sekiz coğrafi bölgeden oluşmuştur: 1/ Trakya ve Marmara, 2/ Ege, 3/ Karadeniz, 4/ Akdeniz, 5/ Batı Anadolu, 6/ Orta Anadolu, 7/ Doğu Anadolu, 8/ Güneydoğu Anadolu. İl sınırlarına göre düzenlenmiş olan bu bölümlenin, I. Türk Coğrafya Kongresi (1941)'nde kabul edilen bölge sınırlandırmasına aykırılığı açıktır. DEWDNEY, yapmış olduğu bu denemede, türk coğrafyacılarının Ege Bölgesi'ne yerleştirdiği İç-Batı Anadolu Bölümü ile Akdeniz Bölgesi'ne dahil ettiği Göller Yöresi'ni birleştirmekte ve böylece sekizinci bir coğrafi bölge ayırd etmektedir. Batı Anadolu adını taşıyan bu bölge, şu illerimizin topraklarını içine almaktadır: Kütahya, Uşak, Afyon, Denizli, Burdur ve Isparta. Yine O'na göre Kahramanmaraş ilimiz Güneydoğu Anadolu, Gümüşhane ilimiz ise Doğu Anadolu Bölgesi'nin sınırları içinde mütalaa edilmiştir. Bkz. JOHN C. DEWDNEY: "Turkey", Chatto and Windus, London, 1971, X+214 s.

(8) ERİNÇ, S./ TUNÇDİLEK, N.: a.g.m.,s.198

(9) GÜRSOY, C.R.: a.g.m., s.235-237.



ŞEKİL 1 : Büyük coğrafya bölgeleri (LOUIS, 1985).